

17.4.2026

Kaupunkirakenneohjelma

2026 - 2028

KAUPUNKIRAKENNEOHJELMA 2026-2028

Muutos-pvm	Mitä muutettu/tehty	Muutoksen tekijä(t)
8.9.2022	Luotu asiakirjan ensimmäinen versio. Tavoitteiden läpikäyntiä.	Nina Marjoniemi, Tommi Rautjärvi, Jukka Karppinen, Tanja Sulin, Matti Virtanen
31.10.2022	Työstetty kaupunkirakenneohjelmaa eteenpäin mm. kyläparlamentin ja strategiatyöryhmän linjausten mukaisesti.	Tommi Rautjärvi, Sari Åkerlund, Jukka Karppinen, Carita Kosonen, Tiina Nejlík, Tanja Sulin, Matti Virtanen
24.11.2022	Tekstiosan muokkaamista	Carita Kosonen, Tanja Sulin
29.11.2022	Tavoitteiden täsmentämistä.	Matti Tuononen, Sari Åkerlund, Carita Kosonen, Jukka Karppinen, Tiina Nejlík, Hanna Ahonen, Tanja Sulin
9.12.2022	Tekstiosan muokkaamista.	Carita Kosonen, Tanja Sulin
23.1.2023	Mittareiden määrittely ja ohjelman viimeistely.	Matti Tuononen, Carita Kosonen, Jukka Karppinen, Sari Åkerlund, Hanna Ahonen, Tanja Sulin
6.3.2023	Mämmen kehittämiskohteiden lisääminen ohjelmaan kaupungin valtuuston kokouksessa tehdyn esityksen mukaisesti.	Tanja Sulin
11.11.2025	Kaupunkirakenneohjelman päivitystyön käynnistäminen.	Tommi Rautjärvi, Nina Marjoniemi, Hanna Ahonen, Sari Åkerlund, Tanja Sulin
21.1.2026	Kylien kehittämiskohteiden läpikäynti ja päivittäminen kyläparlamentin kokouksen yhteydessä.	Kyläparlamentti, Tanja Sulin
3.3.2026	Ohjelman viimeistelyä	Tommi Rautjärvi, Jukka Karppinen, Tanja Sulin

Yleistä

Kaupunkirakenneohjelma määrittelee Äänekosken kaupungin kehittämisen suuntaviivat vuosille 2026–2028. Ohjelmassa kuvataan, miten rakentamista, liikennettä, infrastruktuuria, maankäyttöä ja asuinympäristöjä kehitetään asukkaiden viihtyvyyden, yritysten toimintaedellytysten ja kaupungin vetovoiman lisäämiseksi. Lisäksi ohjelma sisältää konkreettisia tavoitteita ja toimenpiteitä eri alueiden – kuten kaupunkikeskuksen, taajamien ja kylien – kehittämiseksi sekä mittarit tavoitteiden seurannan tueksi.

Kaupunkitaajama

Kaupunkitaajama käsittää Äänekosken kaupungin kaupunkikeskuksen alueen.

Muut taajamat ja kylät

Muihin taajamiin luetaan Suolahti, Konginkangas ja Sumiainen. Kyliä edustaa Hietama, Honkola, Koivisto ja Mämme.

Yhteys Äänekosken kaupunkistrategiaan

- Kehitämme terveellistä, turvallista ja viihtyisää elinympäristöä – elävää keskustaa ja aktiivisia kyliä.
- Pienennämme aktiivisesti oman toimintamme aiheuttamaa kuormitusta ympäristölle ja vahvistamme hiilinielua.
- Suosimme kestävästä rakentamisesta ja ekologisia materiaaleja.
- Vahvistamme luonnon monimuotoisuutta ja ehkäisemme elinympäristöjen pirstoutumista maankäytön kestäville ratkaisuille.
- Maankäytön, tonttitarjonnan, infrarakentamisen ja toimintaedellytysten varmistaminen.

Nykytila ja toimintaympäristö

Äänekosken taajamat – Äänekoski, Suolahti, Konginkangas, Sumiainen – muodostavat Keiteleen rannoilla tiiviin kokonaisuuden: taajamasta toiseen ajaa likimain varttitunnissa. Taajamien ja kylien rakenne ja luonne on omaleimainen. Äänekosken kaupunkikeskuksen lisäksi on Suolahden kaupunkimainen keskus, Kongin- kankaan ja Sumiaisten kirkonkylät sekä useita eläviä kyliä. Kaupunkitaajamaa täydentävillä taajamilla ja kylillä on tärkeä merkitys elinvoimaisen kaupungin kokonaisuudessa. Äänekoskella kylät tarjoavat maaseudun idyllistä rauhaa ja luonnon läheisyyttä, monipuolista asumista, yhteisöllisyyttä ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia. Aktiiviset kyläyhteisöt vahvistavat osaltaan palvelujen säilymisen edellytyksiä ja houkuttelevat alueille uusia asukkaita.

Äänekosken väestö on vähentynyt 2020-luvulla, ja supistumisen tahti on kiihtynyt viime vuosina. Samalla eläkeikäisten määrä on kasvanut ja työikäisten määrä vähentynyt. Muutokset vastaavat kansallisia kehitystrendejä, mutta muutosten voimakkuus on ollut Äänekoskella suurempi kuin maassa keskimäärin. Äänekosken väestönkehityksen kääntäminen myönteiseksi edellyttää aktiivisia toimenpiteitä ja kaupungin vetovoiman vahvistamista. Uudet investoinnit ja niiden myötä uudet työpaikat, muuttajia houkutteleva viihtyisä elinympäristö ja maahanmuutto tarjoavat mahdollisuuksia kasvuun ja elinvoiman lisäämiseen. Näihin panostamalla Äänekoski voi nousta vahvemmaksi ja houkuttelevammaksi seutukaupungiksi (Äänekosken väestökehityksen tulevaisuuden kuvat, MDI, 2025.).

Äänekosken sijainti tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet niin asukkaille kuin yrityksillekin. Pendelöinti erityisesti Jyväskylän suunnasta on voimakasta. Menestyvät kaupungit kehittävät elinvoimaisia keskustoja, monipuolisia palveluita ja viihtyisiä asuinympäristöjä – juuri näihin asioihin Äänekoski panostaa määrätietoisesti. Logistisesti vahva sijainti ja VT4:n parantunut tieverkko tukevat tavoitetta ja mahdollistavat uusien asuin- ja yritysalueiden kehittämisen. Julkisen liikenteen järjestäminen usean taajaman välillä on haastavaa, mutta Linkki-liikenteen kehittämistä jatketaan yhteistyössä Jyväskylän joukkoliikenneviranomaisen kanssa. Kaupunki panostaa myös katujen ja infran kehittämiseen, jotta arki olisi sujuvaa ja viihtyisää kaikille asukkaille. Vuoden 2025 aikana voimaantulleen kaupungin kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelman mukaisesti toimenpiteisiin on mahdollista hakea valtion tukea MAL-sopimuskauden aikana.

Asuntomarkkinoilla on nähtävissä uusia mahdollisuuksia, kun kiinnostus erilaisiin asumismuotoihin kasvaa. Vetovoimaisissa kunnissa ja halutuilla alueilla myös vanhemmat ja kunnostusta kaipaavat asunnot löytävät ostajansa. Keskustan kerrostalot ovat erityisen suosittuja, sillä ne tarjoavat helpon pääsyn palveluiden äärelle – tämä houkuttelee sekä ikääntyvää väestöä että nuoria aikuisia. Nuoret arvostavat yhä useammin vuokra-asumisen joustavuutta, ja modernit hissilliset kerrostaloasunnot keskustan läheisyydessä ovat erittäin kysytyjä. Äänekoskella tulee panostaa näiden suosittujen asuntojen ja asumismuotojen tarjonnan kehittämiseen, jotta vastataan asukkaiden monipuolisiin toiveisiin ja tarpeisiin.

Kaupungistumisen vastavoimana voidaan pitää mm. paikasta riippumattomuutta kehittyvien teknologioiden myötä, pyrkimyksiä omavaraisuuteen ja lähellä tuotettuun ruokaan ja energiaan sekä kaipuuta yksilölliseen maaseutumaiseen elämäntapaan. Tulevaisuudessa työpaikat sekä oppimis- ja harrastusympäristöt voivat olla entistä vähemmän sidoksissa kaupunkeihin. Samaan aikaan kun paikan merkitys vähenee (teknologioiden vaikutuksesta), se toisaalta myös kasvaa (ihmiset hakeutuvat heille merkityksellisiin paikkoihin). Suomessa maaseutumaista ja hajautunutta rakennetta tukee myös runsas vapaa-ajan asutus.

Kärkitavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

1. Yritys- ja asuinalueitten kehittäminen
 - Hankitaan maata ja kaavoitetaan Valtatien 4 läheisyydestä (esim. Hirvaskangas, Honkola) sekä kantatien 69 läheisyydestä
 - Laajennetaan Koukkuniemen työpaikka-alueita
 - Kehitetään Äänejärven Itärannan asuinalueita ja rakennetaan Erkonkatu
 - Pidetään tonttien hinnoittelu kilpailukykyisenä
 - Jatketaan yritystonttien esirakentamista
 - Tuetaan kaavoituksella kestäviä rakentamisen ratkaisuja
2. Liikenneyhteyksien sujuvoittaminen
 - Edistetään Valtatie 4 parantamista välillä Hirvaskangas – Vehniä
 - Kehitetään henkilöliikenteen solmukohtia; Kotakennään aluetta ja Äänekosken ydinkeskustaa
 - Kehitetään Äänekosken joukkoliikennettä yhdessä Jyväskylän joukkoliikenneviranomaisen kanssa
 - Toteutetaan katujen peruskorjausta katuinventoinnin perusteella ja hyödynnetään esim. kiertotalousjakeita
 - Kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelman toteutus suunnitelman mukaisesti
3. Asumistyytyväisyyden lisääminen – kaupunkikuva henkisen hyvinvoinnin tukena
 - Lisätään asukkaiden viihtyvyyttä kehittämällä katuympäristöä ja lähivirkistysalueita
 - Tarjotaan kuntalaisille monipuolisia osallistumismahdollisuuksia, kuten kaavoitusiltapäivät, kyläparlamentti, asukaskyselyt, kyläillat
 - Laaditaan puisto-ohjelma ja aloitetaan toteuttaminen ohjelman mukaisesti
 - Huomioidaan ilmastonmuutokseen sopeutuminen kaavoituksessa ja kaikessa muussa suunnittelussa sekä rakentamisessa (mm. hulevedet, energiaratkaisut, tilojen monikäyttöisyys, materiaaliratkaisut, rakennusmateriaalien uusiokäyttö)
 - Suolahden urheilukentän alueen kehittäminen kaavoituksen kautta
4. Kaupunkikeskuksen kehittäminen
 - Jatketaan Viiskulman alueen kehittämistä
 - Toteutetaan Klubinmäen kehittämissuunnitelman mukaiset toimenpiteet
 - Toteutetaan Äänekosken sataman kehittämissuunnitelman mukaiset toimenpiteet
 - Äänejärven Itärannan lähivirkistysalueen kehittäminen
 - Jatketaan Pankkarin alueen kehittämistä
 - Edistetään Keskustaajamien älykkäät kylät-hankkeen aluesuunnitelmia monitoimiaukion ja Kotakennäs II alueen osalta

5. Kylien kehittäminen

Äänekoskella kylätoiminnan kanavana toimivat kyläyhdistykset ja -seurat, jotka omalla toiminnallaan edistävät kyläyhteisöjen kehittämistä laatimalla mm. kylien kehittämistä koskevia aloitteita, esityksiä ja kannanottoja. Kyläalueista on ohjelmaan valittu kylät, joihin on laadittu maankäyttöä ohjaavat oikeusvaikutteiset kaavat; Konginkangas, Sumiainen, Suolahti, Koivisto, Honkola, Hietama ja Mämme.

Kylien ja taajamien edustajia pyydettiin sijoittamaan oman alueensa kehittämiseen liittyvät keinot kolmeen luokkaan:

- prioriteetti I (kriittiset keinot)
- prioriteetti II (välttämättömät lähivuosina)
- prioriteetti II (tärkeät, jos resursseja)

Kyläparlamentin työskentelyssä on noussut esille yhteisiä tekijöitä, joiden pohjalta kaupunki asettaa tavoitteiksi seuraavat:

Suolahden kehittämiskohteet 2026-2028	
Prioriteetti I	Jää- ja uimahallin alueen sekä Wanhan aseman alueen toimintojen kehittäminen matkailullisesti.
Prioriteetti II	Kukkulanmäen kehittäminen virkistysalueena sekä valaistuksen palauttaminen Kukulantielle
Prioriteetti III	Rantaraitin kehittäminen

Konginkankaan kehittämiskohteet 2026-2028	
Prioriteetti I	Kevyenliikenteenväylän jatkaminen Lintulahden suuntaan
Prioriteetti II	Sataman alueen palveluiden kehittäminen
Prioriteetti III	Olemassa olevien liikuntapaikkojen kunnostustöiden jatkaminen (jäähiekkokaukalo, urheilukenttä)

Sumiaisten kehittämiskohteet 2026-2028	
Prioriteetti I	Koulun alueen kehittäminen
Prioriteetti II	Taajaman lähiympäristössä olevat ulkoilureitit ja luontopolut opastauluineen
Prioriteetti III	Sataman ilmoitustaulu ja melontareitin Sumiaisten laituripaikkojen kunnostus

Hietaman kehittämiskohteet 2026-2028	
Prioriteetti I	Uimarannan säilyttäminen ja kehittäminen
Prioriteetti II	Lähiliikuntapaikkojen kehittäminen, mm. pururadan leventäminen ja turvalliseksi saattaminen
Prioriteetti III	Kivikautisen polun jatkokehitys mm. kyltit

Honkolan kehittämiskohteet 2026-2028	
Prioriteetti I	Lähiliikuntapaikan kehittäminen; luistelukoppi/taukopaikka sisältäen wc, pururadan hiihtoladun valaistus
Prioriteetti II	Hietaman uimarannan kehittäminen ja ylläpito (Honkolassa ei ole omaa uimarantaa vaan Hietama toimii lähiuimarantana)
Prioriteetti III	Kaupunki pyrkii mahdollisuuksien mukaan edistämään kevyenliikenteen väylän rakentamista valtatie 13 varteen (kaupungin puoltava lausunto)

Koiviston kehittämiskohteet 2026-2028	
Prioriteetti I	Koulun urheilukentän kuntoon saattaminen (lähivirkistysalue)
Prioriteetti II	Muhluniemen uimarannan kunnostaminen
Prioriteetti III	Tonttimaan hankinta ja kaava Koiviston maalaismaisemaa tukevaksi

Mämmen kehittämiskohteet 2026-2028	
Prioriteetti I	Metsäpirtin kunnostamistoimenpiteet
Prioriteetti II	Uusien asukkaiden houkuttelu aktiivisella tonttimyynnillä ja kylän vetovoimaisuuden lisääminen lähipalveluja parantamalla
Prioriteetti III	Kevätmäen laavun kunnostaminen yhteistyössä kaupungin kanssa

Mittarit

- Toteutetaan vuosittaisen investointiohjelman mukaiset toimenpiteet (%)
- Huonokuntoisten katujen määrän vähentäminen (km/vuosi)
 - 0,5 km/v
- Asukastyytyväisyyskysely
 - Asukkaiden tyytyväisyys asuinympäristöönsä
 - Asukkaiden tyytyväisyys katujen kunnossapitoon
 - Asukkaiden tyytyväisyys joukkoliikenteeseen

Raportointi ja seuranta

Kaupunkirakenneohjelma on laadittu vuosille 2026-2028. Strategian toimeenpano-ohjelmien toteutumista seurataan osavuosikatsausten yhteydessä ja ohjelmien edistymisestä raportoidaan kaupunginhallitukselle vuosittain ja valtuustolle kerran valtuustokauden aikana.